

Západní Slovanstvo a Rakousko; zednářství

Rudolf Steiner

To zcela odpovídá skutečnosti, že co se týče Slovanů, ruský živel následuje, odpovídá to však také okolnosti, že o západních Slovanech je třeba uvažovat v jiných vztazích k západní Evropě než o Slovanech východních. A jen ten, kdo neuvažuje ve smyslu vývoje lidstva jako celku, nýbrž ve smyslu anglicky mluvícího impéria, bude chtít Poláky začlenit do ruské říše. Právě v tomto bodě vidíte rozdíl mezi myšlením, které uvažuje jen ve prospěch jedné skupiny lidí, a myšlením, které uvažuje ve prospěch lidstva jako celku. Myšlení, které uvažuje ve prospěch lidstva jako celku, by nikdy nemohlo území, na němž žijí Poláci, zařadit do ruské říše. Neboť právě západní Slované se se svými nej- hlubšími vlohami začleňují do středoevropského živlu. Nemohu dnes mluvit o proměnlivém osudu polského národa; chci jen říci, že jeho duchovní kultura dosahuje jednoho ze svých vrcholů v polském mesianismu, který - ať už si o realitě myslí každý, co chce - obsahuje myšlenky, jež jsou zakořeněné v duchovním cítění, duchovním představování a jež usilují o to, aby ze substance polského národa daly lidstvu právě to, co tvoří obsah polského mesianismu. Máme tu v jistém smyslu gnostický prvek, který odpovídá jednomu ze tří duševních článků, jež mají od západních Slovanů vplývat do střední Evropy.

Druhý prvek máme v českém živlu a není náhodou, že tento živel má svého Jana Husa z Husince; tady máme druhý duševní článek, vsunutý ze Slovanstva do střední Evropy. A třetí článek spočívá v jižním Slovanstvu. Tyto tři duševní články se předsouvají jako tři kulturní poloostrovy a veskrze již nenáleží k východoevropskému Slovanstvu. A právě proto, aby tu byl jaksi rámeček, v němž se západní Slované mohou v souladu se svými vlastními snahami rozvíjet, vzniklo - navenek na fyzické pláni sňatkem, vnitřně však tím, co jsem právě řekl - Rakousko, které má za úkol amalgamovat německé a západoslovanské národy. Nikoli na principu vládnutí! Kdo znal Rakousko ve druhé polovině 19. století, bude pokládat přímo za směšné, co je s ohledem na Rakousko a jistý princip vládnutí řečeno v nynější notě Wilsonovi. Samozřejmě, že poměry jsou složité; ale každý, kdo zná rakouské dějiny 19. století, ví, že se hledala možnost, aby se každá slovanská individualita a vůbec každá národnostní individualita mohla v Rakousku skutečně svobodně rozvíjet. Co ale všechno nestojí v téhle notě! Stačí, aby člověk vzal do ruky základní učebnici dějepisu, a viděl by, že území, která teď Itálie žádá po Rakousku, nikdy nebyla pod italskou vládou. Přesto v této notě stojí: Italové žádají území, která jim kdysi patřila. - Na pravdě v této notě naprosto nesejde; jde jen o to, aby se řeklo, co se prostě říci chce, přičemž se počítá s tím, že magickou mocí moderního žurnalismu se lidé přimějí k tomu, aby všemu věřili. A ti, kdo s tím počítají, se také ne vždy přepočítají. Patří však právě k oněm magickým prostředkům jistých společností, že náležitě počítají také se silou žurnalismu. Právě proto, že Rakousko se takřikajíc pod povrchem vnějších dějin připravovalo na poslání, o němž jsem mluvil, bylo vždy protivníkem, protipólem všemu zednářskému, co se rozvíjelo právě na Západě, jak jsem to charakterizoval v minulých týdnech. Do Rakouska zednářství nikdy nesmělo. Zednářství v podobě, v jaké obvykle žije ve střední Evropě (ovšem je takové, jak jsem ho již také charakterizoval) do jisté míry začíná teprve za Litavou; tady se do jisté míry objevuje.